

Układanie mozaiki

MAREK GŁOWACKI

Prace wykończeniowe z zastosowaniem mozaiki wymagają szczególnej staranności. Podłoże musi być idealnie równe. Klejenie odbywa się bowiem, ze względu na mały rozmiar kostek, przeważnie grzebieniem 4 mm. Po dociśnięciu warstwy grzebieniowej pod okładziną pozostaje ok. 2 mm „poduszka” kleju. Nie zlikwiduje się więc żadnej nierówności.

Na etapie prac przygotowawczych często musimy także uwzględnić dość urozmaicone kształty wykańczanych powierzchni. Na załamaniach i falach należy wzmacniać zaprawę uszczelniającą, stosowaną zawsze w strefach wilgotnych i mokrych, przez wtopienie siatki z włókna szklanego. W przypadku zaprawy uszczelniającej Sopro DSF 523 jej minimalna grubość wynosi 2 mm. Dopiero po wyschnięciu warstwy uszczelnienia można przystąpić do klejenia.

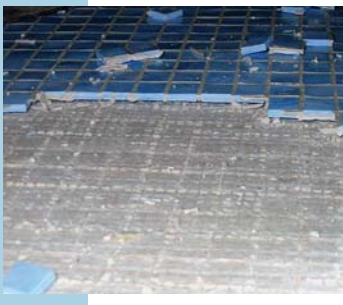
Najtrudniejsze jest układanie mozaiki szklanej w strefie podwodnej. Szkło trudno przyklejać, a stałe obciążenie wodą pod ciśnieniem powoduje dodatkowe komplikacje. W takich przypadkach należy stosować kleje wiązane żywicami np.

Sopro DBE 500, które wg PN EN 12004 mają oznaczenie R2T – klej reakcyjny o podwyższonej przyczepności i zmniejszonym spływie. Kleje tej grupy mają bardzo dużą przyczepność do szkła i nie zmniejsza jej nawet stałe oddziaływanie wody, jak ma to miejsce w cementowych zaprawach klejących. Należy podkreślić, że biały kolor zaprawy nie ma negatywnego wpływu na estetykę wykładziny z przezroczystej szklanej mozaiki. Do przyklejania mozaiki można również stosować fugę epoksydową Sopro FEP (także oznaczoną R2 T wg PN EN 12004). Ma ona doskonałą przyczepność także do szkła, a dodatkową jej zaletą jest to, że może być stosowana do spoinowania. Fachowcy mają więc jeden materiał zamiast dwóch, co zawsze jest korzystne zarówno ze względów wykonawczych, jak i organizacyjnych. Dopuszczalne jest także zastosowanie zapraw cementowych o podwyższonej przyczepności z dodatkiem 10% dyspersji uelastyczniającej. Spoinowanie niezależnie od rodzaju stosowanego kleju, można przeprowadzić tylko fugą o podwyższonej odporności na wyłukiwanie np. Sopro Dur HF 8. Fuga ta nie tylko spełnia podwyższone wymagania stawiane cementowym zaprawom do spoinowania (CG2 wg PN EN 13888), ale wymagania dotyczące odporności na ścieranie stawiane fugom epoksydowym.

W przypadku układania mozaiki w strefie podwodnej obowiązkowo należy wybrać odpowiedni produkt. Kostki mozaiki mogą być naklejane na siatkę, papier lub mocowane punktowo między sobą i klejone do wcześniej przygotowanego podłoża w arkuszach, najczęściej o wymiarze 30 x 30 cm lub 40x 40 cm. Siatka i papier nie mogą być zatapiane w kleju w strefie podwodnej. Prowadzi to do późniejszych problemów z przyczepnością. Producenci mozaiki oferują specjalne produkty do stref podwodnych, gdzie kostki mają z góry naklejony papier, który po wyschnięciu zaprawy klejącej jest zmywany. Niestety znacznie wygodniejsze dla wykonawcy jest klejenie arkuszy z siatką od spodu. Jest to technika prostsza w wykonaniu, dodatkowo nie potrzeba później czekać na związanie zaprawy i zmywać papieru. Jednak takich produktów nie wolno stosować w strefie podwodnej. Skutki użycia w basenie niewłaściwej wersji mozaiki są widoczne na fotografii.

Mozaika szklana układana poza strefą podwodną wymaga stosowania również zapraw klejących o podwyższonej przyczepności. Zalecana jest biała szybkowiążąca zaprawa klejąca, np. Sopro No 1(997), która podobnie jak Sopro FEP może być stosowana również do spoinowania okładziny

Na koniec chciałbym zwrócić uwagę na mozaiki z kamienia naturalnego, również dostępne na naszym rynku. Do nich, w zależności od rodzaju kamienia, należy stosować odpowiednie materiały. Kamienie naturalne – szczególnie marmury, lecz nie tylko, są podatne na zabrudzenia, przebarwienia i wykwit. Należy stosować do nich materiały specjalistyczne – klej, fugę cementową i silikon, które nie dopuszczają do powstania zabrudzeń, przebarwień i wykwitów.

Mozaika znana była już w czasach starożytnych (od IV – III tysiąclecia p.n.e.). Stosowano ją m.in. w Starożytnej Mezopotamii (sumeryjskie miasto Uruk) oraz w okresie minojskim na Krecie. Używana była głównie do dekoracji posadzek, elementów architektonicznych oraz do zdobienia wyrobów rzemiosła artystycznego.

Okres pełnego rozwoju i rozkwitu mozaiki przypada na I w. n.e. w Rzymie. Stosowane były w tym okresie trzy główne rodzaje płytek mozaiki (tessera):

- Opus barbaricum – tessery z naturalnych kamieni, otoczków o różnych kształtach;
- Opus tessellatum – regularne, wycinane i szlifowane sześciany o wymiarach 1 cm³ z kamienia i fajansu;
- Opus vermiculatum – tessery o krawędziach ok. 1 mm, o zróżnicowanych kształtach, służące do układania skomplikowanych scen figuralnych.

Mozaiki układano na zaprawie wapiennej z dodatkiem drobnego piasku kwarcowego, gliny i oleju.

Znane w Rzymie mozaiki wykorzystywała też sztuka chrześcijańska do dekoracji budowli sakralnych. Złoty okres dla mozaiki był też w sztuce bizantyjskiej w VI w. kiedy m.in. powstał słynny zbiór mozaik w Rawennie, wpisany na listę światowego dziedzictwa kultury UNESCO. Ponowne zainteresowanie mozaiką, głównie monumentalną, stosowaną do dekoracji budowli reprezentacyjnych datuje się na XIX i XX w.